

Стала економіка

УДК 334.001.32

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20644089>

**Визначення сутності екосистеми соціального підприємництва та її
моделювання**

Корнецький Артем Олегович

к.е.н., доцент, доцент кафедри управління та організаційного розвитку,

Український католицький університет

<https://orcid.org/0000-0003-1955-6167>

Прийнято: 23.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

***Анотація:** Метою статті є дослідити сутність екосистеми соціального підприємництва крізь призму аналізу її компонентів. Підприємницька екосистема – це надскладна, але адаптивна система, яка потребує як практичних, так і теоретичних аналізів. З появою нових суспільних викликів, зі сторони науковців та практиків відбулось глибинне переосмислення ролі підприємництва для розвитку не лише економічного добробуту. Крізь аналіз дій усіх стейкхолдерів процесу, причому як внутрішніх, так і зовнішніх сторін, цим дослідженням виведено ключові стовпи екосистеми: як майданчик товарів та послуг, що при діянні розвивається та залучає певну сукупну кількість учасників. У цій роботі значний акцент було зроблено на аналізі складових ресурсів, які підтримують екосистемне діяння. Серед них розглянуто питання фізичної інфраструктури, попиту, стейкхолдерів, кадрового ресурсу, знань, лідерства та фінансів.*

Окрім кроків, які варто здійснити, щоб розбудувати екосистему, ця робота розглядає аспекти, які допомагають екосистемі функціонувати ефективно. Крім того, діяльність екосистеми невіддільна від контексту. Репрезентативний аналіз діяльності підприємницької екосистеми, незалежно від рівня, взаємопов'язаний із мережевістю, формальними та неформальними інституціями. На основі цього аналізу, було виведено інтегровану модель підприємницької екосистеми.

Екосистема соціального підприємництва має свою надбудову – соціальну орієнтованість. На усіх типологічних рівнях, що стосуються як і зовнішніх механізмів, так і внутрішніх, бізнеси мислять категоріями сталого розвитку та вирішення суспільних викликів.

Варто зауважити, що не існує єдиного механізму, як правильно збудувати підприємницьку екосистему, утім, результатом цього дослідження є виведення аспектів, на які варто звертати увагу і підприємницям, і решті зацікавленим сторонам процесу у побудові екосистеми.

Ця стаття є прикладною для досвіду України за рахунок аналізу екосистем не лише на одному етапі чи рівні. Ще на етапі зародження бізнесу уже можуть формувати ефективні практики для своїх громадських, регіональних, а згодом і національних рівнів.

Ключові слова: *соціальне підприємництво, підприємницька екосистема, моделювання, екосистемний аналіз*

Defining the nature of the social entrepreneurship ecosystem and its modeling

Artem Kornetskyu

PhD, Docent, Associate Professor of the Department of Management and Organizational Development, Ukrainian Catholic University

<https://orcid.org/0009-0006-4318-1624>

Abstract: *The purpose of this article is to explore the social entrepreneurship ecosystem by analyzing its various components. The entrepreneurial ecosystem is a complex and adaptable system that requires both practical and theoretical examination. As new societal challenges emerge, scholars and practitioners are rethinking the role of entrepreneurship not just in terms of economic growth, but also in enhancing social well-being.*

Through an analysis of the actions of all stakeholders involved, both internal and external, this study identifies the key pillars of the ecosystem: a platform for goods and services that develops and attracts a diverse group of participants through its operations.

The article places significant emphasis on examining the resources that support ecosystem activities. It considers aspects such as physical infrastructure, demand, stakeholders, human resources, knowledge, leadership, and finance. In addition to outlining the steps necessary to build an ecosystem, this paper also investigates the factors that contribute to its effective functioning.

Moreover, the activities of the ecosystem are closely linked to their context. A representative analysis reveals that entrepreneurial ecosystem activities, irrespective of their scale, are interconnected with networking and both formal and informal institutions.

Based on this analysis, an integrated model of the entrepreneurial ecosystem has been developed. The social entrepreneurship ecosystem is characterized by social orientation. At all levels, both external and internal, businesses focus on sustainable development and addressing societal challenges. It's important to note that there isn't a single method for effectively building an entrepreneurial ecosystem; however, the study highlights aspects that both entrepreneurs and other stakeholders should consider.

This article is particularly relevant to the Ukrainian context, as it analyzes ecosystems across multiple stages and levels. Even at the inception stage, businesses

can adopt effective practices that can scale from local to regional and, eventually, national levels.

Keywords: *social entrepreneurship, entrepreneurial ecosystem, modeling, ecosystem analysis*

Постановка проблеми. Поняття підприємницьких екосистем – це потужний інструмент економічного та соціального розвитку, однак недостатньо досліджене як з теоретичної, так і з практичної точок зору через складність організації та швидкоплинність контекстів. Україна має потенціал до розвитку і ще більшу потребу, слід виявити важливі аспекти, структури, щоб почати вдалий старт розбудови власної екосистеми соціального підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У цьому дослідженні проаналізовано роботу вітчизняного автора Л. Пащук “Державне регулювання інституціонального розвитку підприємницьких екосистем в Україні”, а також робота С. Єрмак про екосистемний розвиток у взаємодії із правилами сучасної ринкової економіки, «Розвиток концепції інноваційних екосистем у сучасній економіці». До аналізу було включено літературу іноземних авторів: G. Kandiah, S. Gossain, D. B. Audretsch, M. Belitski, G. Fuerlinger, U. Fandl, T. Funke, C. Mason, R. Brown, M. Iansiti, R. Levien, T. Power, B. Spigel, D. Isenberg, E. Galateanu Avram, G. Asachi, S. Avasilcai, P. T. Roundy, B. K. Brockman, M. Bradshaw. Особлива увага була приділена роботам дослідника Дж. Ф. Мура та трьом його працям “Predators and Prey: A New Ecology of Competition”, “The Rise of a New Corporate Form”, “Business Ecosystems and the View from the Firm”.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Типологія підприємницької екосистеми та внутрішня взаємодія її елементів.
Формулювання цілей статті (постановка завдання) Ціллю цієї публікації є

визначення сутності екосистеми соціального підприємництва та її моделювання. На основі цього аналізу вивести прикладні рекомендації для зміцнення екосистеми соціального підприємництва в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження

Цифрові технології різуче впливають на розвиток екосистемного підходу та безпосередньо впливають на зміни бізнес-середовища. Підхід до ведення бізнесу став більш системним, адже дедалі більше суб'єктів впливають на діяльність підприємництва. Екосистемний аналіз бізнесу вивчає взаємодії не ізольовано, а між усіма стейколдерами процесу, постачальників, клієнтів, конкурентів, партнерів, інвесторів, урядові структури та організації із суміжних галузей [1], однак часто це питання соціальних, культурних та емоційних аспектів, що значно ускладнює процес оцінки.

Б. Спігель [2] та Е. Стам [3] характеризують екосистему як сукупність елементів, в основі яких локальна культура, соцмережі, політики сприяння розвитку, освітні структури та економічні інститути. Для глибшого розуміння екосистеми як моделі, слід розглянути багатовимірні аспекти структури.

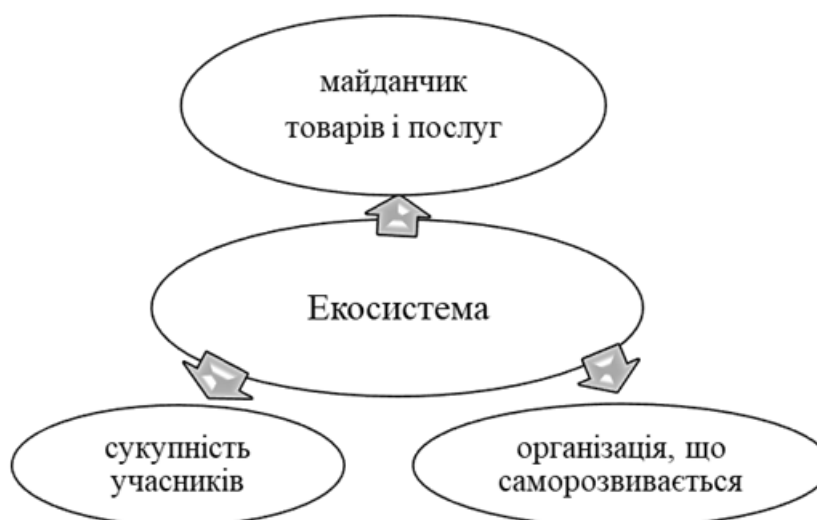

Рис. 1. Сутність поняття «екосистема»

Джерело: власна розробка автора

Через глобальні зрушення, бізнес змушений трансформуватись оперативнo та подекуди кардинальнo, адже стабільність більше не гарантує успіху. Сьогодні підприємства стикаються із викликами жорсткої конкуренції, нестабільності ринку та високої невизначеності, а також з додатковими вимогами щодо форматів споживання чи посиленням соціальної відповідальності бізнесу. Справжня екосистема працює не як відокремлена платформа, а як невіддільна частина основної діяльності бізнесу. Окрім того, за дослідженнями Д. Мура, така екосистема може взаємодіяти з іншими і в конкуренції, і у кооперації одночасно [4; 5].

Перш за все, ефективність функціонування екосистеми соціального підприємництва визначає рівень інтеграції учасників, зокрема з державними інституціями, представниками бізнесу, неурядовими організаціями, освітніми установами, науковими центрами та місцевими громадами. Багаторівневість інфраструктури передбачає чітке узгодження взаємодії між формальними та неформальними мережами [6]. Добре налагоджені партнерські зв'язки є основою для досягнення суспільно важливої мети, акумуляції та генерування ресурсів і формування доданої соціальної цінності.

Другий, немаловажливий чинник для ефективності функціонування екосистеми, полягає у доступності фінансових ресурсів. Для забезпечення фінансової сталості необхідно залучати різні джерела фінансування, зокрема гранти, венчурний капітал, соціальні облігації, краудфандинг та інші інноваційні інструменти. Немало важливим є стратегічне залучення нефінансової підтримки, такої, як надання експертних консультацій, наставницької допомоги, доступ до освітніх та тренінгових програм. Інституційна підтримка держави, що включає сприятливу законодавчу базу, наявність держаних програм фінансування, пільгові умови для реєстрації та оподаткування, наявність і підтримка спеціальної інфраструктури, - усі ці фактори є визначальними для динамічного розвитку екосистеми у

глобалізованому світі. Опираючись на вітчизняну літературу, Л. В. Пащук наголошує на важливості національної специфікації компонентів екосистеми зі сторони держави, що поєднує регуляторну, фінансову та інституційну функцію [7].

Для учасників екосистем необхідно прийняти еволюцію якісного підходу: від суворих рамкових правил та надмірної централізації слід перейти до гнучкої міжгалузевої взаємодії та оперативної реакції на запити. Як приклад такої взаємодії через синергію – мережі, що об'єднують великі компанії, стартапи та кінцевих споживачів. Великою цінністю для розвитку підприємства є нарощення внутрішніх активів компанії, що включають людський капітал, технології та внутрішню інфраструктуру.

Велику роль у формуванні доданої вартості відіграє інформація, а саме здатність її аналізувати та застосовувати. Методи аналізу великих даних сприяють глибшому розумінню поведінки клієнтів та їх потреб, а також допомагає прогнозувати ринкові тенденції та на цій основі виробляти інноваційні підходи чи удосконалювати наявні.

Цифрові трансформації у сукупності з інформацією змінили форми співпраці між підприємствами – це перехід до бізнес-екосистем, де залучені і великі ІТ-компанії, і стартапи на початкових стадіях [8; 9]. Ця співпраця передбачає об'єднання навколо цінностей, технологій та цілей. Окрім того, бізнес-екосистеми мінімізують відстань між усіма сторонами підприємництва: виробниками, постачальниками, платформами та споживачами. Підсумувавши, усі екосистеми ввібрали у себе багато проявів, утім, мають спільні риси.

Перша ознака, яка власне, забезпечує стійкість екосистемам, це відкритість до учасників незалежно від їх розміру чи статусу, лише на основі

бажання об'єднатися задля спільного утворення продукту та масштабування інновацій.

Друга риса екосистеми полягає у взаємоузгодженості дій. Замість жорсткої ієрархії, учасники обирають децентралізовані гнучкі способи кооперації. Надважливу роль у цьому процесі відіграють технології, цифрові платформи та інші мережі комунікацій.

Третя риса поглядає у глибинному рівні залученості усіх учасників екосистеми. Для формування спільного ціннісного «надбання» серед усіх учасників процесу надважливо формувати не лише прагматичний інтерес, а й спільні цінності та цілі, відчуття причетності та відповідальності за формування стабільності усієї системи.

За рахунок сукупної дії вищезгаданих трьох рис, екосистема функціонує не лише як бізнес-модель, але набуває гнучкості, здатності до самовідтворення та довготривалого існування. Цей підхід набуває популярності не лише через трендовість, а й як відповідь на глобальні економічні, технологічні та соціально відповідальні виклики.

На сьогоднішній день не існує стандартизованої моделі зведення екосистеми. Кожна є унікальна, що сприяє досягненню конкурентних переваг через внутрішні ресурси та продуктивну співпрацю із зовнішніми партнерами. Це схоже на взаємодію головних компаній із їх дорічними структурами з більш гнучкою формою.

Сильний вплив на формування екосистем фірми відведено технологіям, зокрема засобам масової інформації, які надають інформаційну підтримку ініціативам, формують громадську думку та сприяють росту довіри до нових форм бізнес-організацій.

Цифровізація екосистем реалізовується через набір ресурсів. Перший з них – матеріальний, що включає у себе фізичну інфраструктуру, платформи, простори, логістичні потужності для ефективної взаємодії між

стейкхолдерами. Другий ресурс – кадровий. Йому відведена особлива увага, адже людський капітал здатен оперувати великою кількістю даних, технологіями та аналітикою. Цифрова трансформація передбачає постійну потребу в кваліфікованих кадрах, а відтак компанії зобов'язані постійно інвестувати у розвиток персоналу. Ще два важливі ресурси – фінансовий та інформаційний. Перший надає можливість інвестування активів та ініціатив, які не отримали належної підтримки, другий – сприяє застосуванню аналітики великих даних, штучного інтелекту, блокчейн-технологій та інших інноваційних інструментів. Інформаційні ресурси дозволяють оперативно реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі, а також зважено стратегувати. У свою чергу, фінансові ресурси стабілізують динамічний розвиток, зберігають стійкість всупереч викликам сучасної економіки.

Для того, щоб ще ефективніше визначати напрямки розвитку бізнес-екосистем задля забезпечення стійкості на різних часових дистанціях, необхідно кількісно вимірні, об'єктивні, реально коректні індикатори. Відтак функціонування екосистеми доцільно оцінювати через ефективність, стійкість та здатність до інноваційного зростання.

Показником факторної продуктивності є результативність перетворення інноваційних та сировинних ресурсів у кінцевий продукт чи послугу через динаміку змін швидкості впровадження нових розробок на ринку.

Стійкість – це здатність працювати в умовах зовнішнього тиску чи кризи. При цьому, вона має захистити учасників від ризиків та мінімізувати невизначеність. Ця стабільність вимірюється через коефіцієнт виживання компаній, здатність чинити опір негативному впливу, рівень зносу матеріального капіталу та ефективність використання накопиченого досвіду.

Інноваційність передбачає здатність створювати нові ніші. Інакше кажучи, це спроможність збагачувати екосистему через вихід на нові ринки,

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

формування нових потреб та розробку нетипових рішень. Критеріями інноваційності є вимірювані дані про кількість новостворених підприємницьких, продуктивних, послужних, технологічних платформ та рішень.

Варто зазначити, що ці параметри не статичні, а корегуються залежно від типу екосистеми. Але попри можливі відмінності структур, кожне підприємництво має прагнути збалансувати продуктивність, стабільність та інноваційну здатність до самовідновлення, бо це визначальні та життєво необхідні риси для підприємства в сучасну цифрову епоху. Крім того, створюючи екосистему, компанія варто зосереджуватись на доступності та взаємозв'язку. Саме ці аспекти визначають гнучкість і ефективність взаємодії між усіма причетними до екосистеми, здатність залучати нових колег чи партнерів, задовольняти потреби користувачів.

Для підтримки активності на визначеній території, варто опиратись на чотири основні складники підприємницької екосистеми: інституційні механізми, державні ресурси, фінансові інструменти та пул кваліфікованої робочої сили, а також ринковий попит серед інформованих споживачів. На основі цих факторів, виведено інтегровану модель підприємницьких екосистем. Цю концепцію нашаровано на інфраструктуру підприємництва, що спирається на соціосистемну модель.

Рис. 2. Елементи та результати підприємницької екосистеми

Джерело: власна розробка автора

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Через власну мережевість, підприємці створюють потік інформації, що сприяє ефективному розподілу знань, трудових ресурсів та капіталу. Добре розвинена фізична інфраструктура обов'язкова для економічної взаємодії та підприємницького зростання. Особливо цінним для довгострокових та ризикованих бізнесів є доступ до фінансування зі сторони інвесторів із підприємницьким досвідом. Крім того, надважливими є наявність висококваліфікованої робочої сили для комплексного покриття усіх потреб ефективної підприємницької екосистеми через людський капітал та знання. Це не тотожні поняття, бо людський капітал в уособленні таланту є нематеріальним аспектом освіти чи досвіду, а знання – це про науку та технології. Утім, ці поняття взаємодоповнюючі. Завдяки додатковій допомозі посередників можна прискорити вихід інновацій на ринок. У такому разі, через наявність можливостей населення у використанні місцевих товарів і послуг підприємства стрімкіше розвиваються.

Екосистеми не статичні, вони змінюються згідно з вимогами часу та потребами самого підприємництва. Це можливо, адже усі складники підприємницької екосистеми взаємопов'язані та можуть спільно еволюціонувати на певній території. Зміни в одному з них часто є причиною динамічних змін інших, що допомагає адаптуватися як до внутрішніх, так і зовнішніх викликів.

Головна ідея низхідної причинності акцентує увагу на тому, що контекст середовища, наприклад, регіону, напряму впливає на розвиток успішного підприємництва. Звідси випливає наступний висновок: через успішний підприємницький досвід можна трансформувати складники підприємницької екосистеми. Як приклад, розглянемо ситуацію, коли підприємці стають венчурними інвесторами чи лідерами галузей. Вони можуть докорінно змінювати фінансову інфраструктуру чи деформувати підприємницьку

культуру в регіоні. Передова діяльність підприємства також активізує внутрішні зміни в екосистемі.

У визначенні правил функціонування економіки, якісне та ефективне функціонування інституцій визначають наявність сприятливих умов для розвитку підприємництва. Статистично, у країнах із прозорими інституціями підприємці мають більше умов для досягнення успіху, ніж у країнах із високим рівнем корупції та слабкими інституціями.

Оцінити культуру підприємництва, за рівнем суспільної поваги до підприємства, можна через аналіз частоти створення нових підприємств. Така оцінка дає можливість простежити рівень сприйняття започаткування нового бізнесу як норми в регіоні. Як альтернативний показник, культуру підприємництва як неформальної інституції можна обчислити за рівнем визнання успішних підприємців у суспільстві. Крім того, підприємницька культура допомагає зберігати сталість екосистем у довгостроковій перспективі [10].

Як уже було згадано, мережі підприємців забезпечують циркуляцію інформації, що в перспективі допомагає ефективно обмінюватися знаннями, трудовими ресурсами, та капіталом. Одним із способів виміряти мережеву структуру є показник зв'язку між бізнесами для створення нової вартості. Цей індикатор обраховується як відсоток підприємств, де працює не менше 10 працівників, які співпрацюють у сфері інновацій.

Фізична інфраструктура – це комплексний показник, що вираховує індикатор потенційної доступності до автомагістралей та залізниць, а також паромних мереж. Тут важливо розглянути функцію діяльності та бар'єру. Перша розглядає види доступних можливостей, друга ґрунтується на витратах зусиль, часу, дистанції чи вартості досягнення цих можливостей. Після розрахування доступності всередині регіону, включно із часом до його центру, їх можна порівняти із показниками доступу до інших регіонів, що

вираховуються як сума часу подорожі між двома центроїдами та часу доступу до центру кінцевого регіону.

Попит визначається як композитний показник. Це середній дохід на душу населення сукупно із індикаторами потенційного ринкового попиту. Лідерство вираховується через напрям колективних дій. Утім, з точки зору досліджень, концептуально та емпірично наразі обмежено вивчив. Людський капітал – це доволі багатогранний показник, який можна виміряти різними способами – через специфічні показники для підприємницької діяльності, так і через більш загальні характеристики. Як індикатор доступу до фінансів слід використовувати обсяг венчурного капіталу та інвестицій у регіоні з ціллю вкладення у стартапи. Також, фінанси можна відстежувати через доступність кредитів, поширеність неформальних інвесторів і краудфандинг. Вимірювання інвестицій у нові знання, що створює позитивний вплив на рішення щодо економічного добробуту, здійснюється через обсяги фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт. Це так звана коеволюція екосистем, коли усе працює взаємопов'язано: венчурний капітал стимулює розвиток стартапів, університети випускають нових лідерів із сильними компетенціями [1; 4; 9].

Отже, підприємницьку екосистему вважають здоровою, коли та у результаті стимулює підприємницьку діяльність і у наслідку створює інтегровану вартість. Вище було перелічено метрики вимірювання підприємницьких структур та інтегрованої вартості, утім, ідеальних показників не існує, тому пропонується використовувати концепцію продуктивного підприємництва. Таким чином можна підсвітити високоякісне підприємництво, охопивши і результат, і наслідок.

Важливою рисою будь-якої екосистеми є адаптивність до технологій, соціальних змін, політичних чинників та гнучкість до цих же рис у стратегіях розвитку [6, 12, 13]. Проаналізувавши попередні наукові роботи,

простежується тенденція: підприємства з великими амбіціями генерують потужніший вплив на економічне зростання. У свою чергу, молоді компанії створюють робочі місця, а високорозвинені – перерозподіляють робочі місця із більш традиційних сфер у інноваційні. За цими даними можна обрахувати індикатор продуктивності підприємництва.

Як альтернатива, можна сконцентруватись на більш процесуальному підході до оцінки підприємницьких результатів. Він полягає у розрізненні контекстів екосистем на кожному з етапів підприємницького процесу. Це доволі репрезентативний показник, адже важливо враховувати різні стадії розвитку підприємства: від новостворених до так званих «єдинорогів».

Важливо зазначити, що показники тісно пов'язані із дослідженням місцевого контексту. Дослідницький контекст враховує особливості підприємницьких регіональних екосистем. Провінція як одиниця аналізу доволі дискусійна на предмет демаркаційної лінії підприємницьких екосистем. Природно, що межа локалізується між муніципальними та загальнодержавними рівнями.

З огляду на типологію екосистеми соціального підприємництва, основою якої є диференціація за рівнем інституційної підтримки, це дає змогу виявити і структурні, і функціональні особливості її побудови. Тому розрізняють державоцентричні та мережеві моделі [14]. У державоцентричних моделях органи державної влади ініціюють формування сприятливої законодавчої бази для соціальних підприємств. Причому вони можуть співіснувати із рисами, притаманними екосистемному підходу [15]. Опорними точками є велика увага до програмного фінансування соціальних проєктів, пільгове оподаткування та створення інфраструктури. Мережеві моделі формуються природно, еволюційно через соціальні зв'язки, громадську ініціативу, локальні спільноти та малі бізнеси. Саме цей підхід за основу приймає принцип солідарності.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Ще один важливий принцип соціальної орієнтації екосистеми – це фокус на розв’язанні актуальних суспільних викликів, таких як подолання бідності, інклюзивне працевлаштування, підтримка вразливих груп, створення доступу до освітніх та медичних послуг, а також зменшення соціальної нерівності.

Інноваційність екосистем соціального підприємництва проявляється у застосуванні широкого спектру технологічних рішень: цифрові платформи, аналітика великих даних, блокчейн-механізми.

Географічний масштаб варіюється від локальних до транснаціональних рівнів. Таким чином, павутина соціальних бізнесів масштабується з вибором найкращих практик у глобальній мережі соціального впливу.

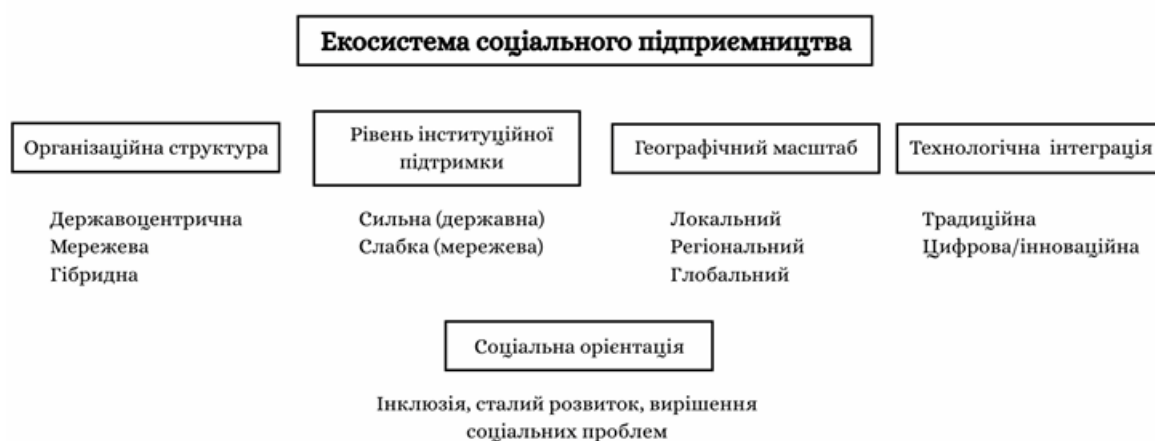

Рис. 3. Типологія екосистем соціального підприємництва

Джерело: власна розробка автора

Підсумувавши, для ефективного розвитку підприємницької екосистеми важливо врахувати низку факторів. Перш за все, це доступ до фінансування, стимул інновацій, підтримка та циркулювання цінних кадрів. Сукупно, усі ці аспекти створюють надійний фундамент підтримки амбітних компаній і у довгостроковій перспективі забезпечують сталий загальний економічний розвиток.

Висновки. Підприємницька екосистема – це ширше поняття, ніж екосистема соціального підприємництва, адже друга цілеспрямована на створення соціальної цінності спільно з економічною. Термінологічно її можна обрисувати як динамічну мережу взаємозалежних акторів, інституцій та ресурсів, що функціонує в локальному контексті та орієнтована на інноваційний, соціальний та економічний розвиток.

Ефективність екосистем залежить від взаємодії інституційної підтримки, фізичної інфраструктури, інноваційної цифровізації, фінансування, людського капіталу, ринкових можливостей та культури підприємництва. Можна вивести інтегровану модель підприємницької екосистеми із ряду операційних елементів: формальні інституції, культура, мережі, інфраструктура, фінанси, лідерство, таланти, знання, сервіси, попит.

Цим дослідженням запропоновано розрізнення типології екосистем: державоцентрична та мережева модель.

Щодо українського контексту, проаналізувавши соціальний сектор підприємництва, спостерігаємо відсутність законодавчого сприятливого фундаменту, значні обмеження в отриманні довгострокового фінансування та недокінчену розвинену культуру підприємництва.

Список використаних джерел

1. Moore J. F. Predators and Prey: A New Ecology of Competition. *Harvard Business Review*. 1999. Vol. 71, No. 3. P. 75–86.
2. Spigel B. The Relational Organization of Entrepreneurial Ecosystems. *Entrepreneurship Theory and Practice*. 2015. DOI: 10.1111/etap.12167.
3. Isenberg D. What an Moore J. F. The Rise of a New Corporate Form. *The Washington Quarterly*. 1998. Vol. 21, No. 1. P. 167–181. DOI: 10.1080/01636609809550301.

4. Moore J. F. Business Ecosystems and the View from the Firm. *The Antitrust Bulletin*. 2006. Vol. 51, No. 1. P. 31–75. DOI: 10.1177/0003603X0605100103.
5. Roundy P. T., Brockman B. K., Bradshaw M. The resilience of entrepreneurial ecosystems. *Journal of Business Venturing Insights*. 2017. Vol. 8. P. 99–104.
6. Пащук Л. В. Державне регулювання інституціонального розвитку підприємницьких екосистем в Україні : дис. д-ра екон. наук : 08.00.03 – економіка та управління національним господарством / Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки; Вищий навчальний заклад «Національна академія управління». Київ, 2021. 477 с.
7. Kandiah G., Gossain S. Reinventing Value: The New Business Ecosystem. *Strategy & Leadership*. 1998. Vol. 26, No. 5. P. 28–33. DOI: 10.1108/eb054622.
8. Audretsch D. B., Belitski M. Entrepreneurial ecosystems in cities: establishing the framework conditions. *The Journal of Technology Transfer*. 2017. Vol. 42. P. 1030–1051.
9. Mason C., Brown R. Entrepreneurial Ecosystems and Growth Oriented Entrepreneurship. Background paper prepared for the workshop organised by the OECD LEED Programme and the Dutch Ministry of Economic Affairs. The Hague, Netherlands, 2014. 38 p.
10. Єрмак С. О. Розвиток концепції інноваційних екосистем у сучасній економіці. *Економічний вісник Запорізької державної академії*. 2018. Вип. 6(18). С. 199–203.
11. Business Ecosystem: A Conceptual Model of an Organisation Population from the Perspectives of Complexity and Evolution. e-Business Research Center, Research Report. Tampere, 2005. Vol. 18. 82 p. ISBN 952-15-1340-3. ISSN 1459-0158.

12. Galateanu Avram E., Asachi G., Avasilcai S. Business Ecosystems Architecture. *Annals of the Oradea University. Fascicle of Management and Technological Engineering*. 2013. Vol. XXII (XII), 2013/1(1). P. 79–84. DOI: 10.15660/AUOFMTE.2013-1.2786.

13. Fuerlinger G., Fandl U., Funke T. The Role of the State in the Entrepreneurship Ecosystem: Insights from Germany. *Triple Helix Journal*. 2015. Vol. 2, No. 1. P. 1–26. DOI: 10.1186/s40604-014-0015-9.

14. Power T. Ecosystem: Living the 12 Principles of Networked Business. Harlow: FT.com, 2001. 392 p. URL: <https://archive.org/details/ecosystemliving10000powe/page/n7/mode/2up>

15. Isenberg D. What an Entrepreneurship Ecosystem Actually Is. *Harvard Business Review*. 2014. URL: <https://hbr.org/2014/05/what-an-entrepreneurial-ecosystem-actually-is>